

עין משפט ונר מצוה

קב א מיי פ"ט מהל' מאכלות אסורות הל' ג טוש"ע י"ד ס' פו סעיף ז:

קב ג ג ד ה ו מיי"ט הל' ז טור ש"ע שם סעיף ו ז:

קד ז מיי"ט מהלכות תרומות הל' א:

קה ח ט מיי"ט מהל' מאכלות אסורות הלכה ו:

רבינו גרשום

וילף מיניה כו'. מאותו גדי עזים ולא נזכר בשך בחלב אלא גדי בחלב אמו: תרי מיעוטי כתיבי עזים העזים. כלומר מצי למיכתב תרוייהו עזים למה כתב העזים כאן עזים אבל במקום אחר שנאמר להוציא את הדם. כלומר שום בישל דם בחלב פטור: ולא בחלב זכר. שיש לו חלב מעט וכך העידו נפגוני שזאז חלב בזכר: ולא בחלב שחוטא. כלומר שהוציאנו מן הדרים חלב לאחר שנשחטה: חלב ומתה מחד קרא נפקא. כלומר מתחלה היה חייב בכבות של חלב משום חלב בישול חייב נמי משום בשך בחלב וכן במתה מתחלה היה חייב משום נבלת בכבות בישול חייב משום בשך בחלב מחד קרא נפקא מחד גדי: דם ושליא פירשא בעמא עיניה. כלומר ולא צריך קרא לאפקי: מנין לכהן טמא שאכל תרומה טמאה. כלומר אם לא היה טמא ואכל תרומה טמאה עובר בלאו כדאשכחן והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל וכן בתרומה ז:

ועכשיו כי נטמא טומאת הגוף אי איסור חל על איסור ייתי איסור מיתה וליחול על איסור לאו: שאני הכא דגלי רחמנא גדי. כלומר לרבות החלב והמתה: הא ידידה דרביה. כלומר דרביה [סבר] אין איסור חל על איסור:

א) יצמנת דף עג ע"ב מנזאר דמתרומה טמאה ליהא איסור לאו רק איסור עשה וע"ש כנשי" ד"ה מה שאין קן בתרומה וכתוס' שם ד"ה ואזכין וי"ע.

קוג:

אלא לאמאן דאמר שני בתובים ב'. טובא כתיבי אלא כל הנהו דרצקה חשיב להו כחד וכן הנהו דיהודה כחד:

עזים העזים. ט) תימה דצמד מיעוטא סגי וכן לקמן בסוף פרקין (דף קז:):

ע" איסור. צחגס מוחק צקונטרס זאת הגירסא דלהכי קאמר דקסבר שמואל איסור חל על איסור ז^ו דאי הוה ס"ל צעלמא דאין איסור חל על איסור אלא הוה יליף מהכא לא הוה מפיק חלב ומתה תרוייהו מחד קרא אלא הוה מוקי קרא צדדמי ולמאי דמשני צסמוך דצעלמא קסבר אין איסור חל על איסור נפקי תרוייהו מחד קרא כדפירש צקונט' משום דתרוייהו מין גדי הם: ד^ם לאו גדי הוא. ואם תאמר מכל מקום לא אמעטי אלא מגדי וי"ל דאפילו לא הוה כתיב אלא לא תצשל צשר צחלב אמו הוה ממעטינן דס דלא איקרי צשר כדאמר צפ' כל שעה (פסחים דף כג:): כשהותרה נבלה היא וחלצה וגידה הותרה אצל דמה לא קאמר שהותרה דלאו צכלל נבלה היא: **וישאני הבא דרבי רחמנא גדי.** אי לאו גדי לא הוה ילפינן שמואל איסור צשר צחלב על איסור חלב מדלמרינן סוף פרק גיד הנשה (לעיל דף קג). יבא איסור נבלה ואיסור טרפה ויחול על איסור חלב דשאני נבלה דמטמאה וטרפה נמי משום דמתיים דכה"ג אמרינן צוצחים פרק חטאת העוף (דף עג.) והא דאמר צפ' גיד הנשה (לעיל דף קג). דליסור טרפה חל על איסור אצז מידי דהוה לאיסור חלב אע"ג דאצז מן החי מטמא מ"מ כיון דחלב צכרת ואפ"ה חייל עליה כל שכן אאצז מן החי: כיון

"דרבי רחמנא גדי ואיבעית אימא הא ידידה הא דריביה בעא מיניה רב אחדבוי בר אמי ז^ו מרב המבשל בחלב גדי שלא הניקה מהו א"ל מדאצטריכא לשמואל למיזר בחלב אמו ולא בחלב זכר וזכר הוא דלא אתי לכלל אם אבל האי כיון דבא לכלל אם אסור אתמר המבשל חלב בחלב רבי אמי ורבי אסי חד אמר לוקה וחד אמר אינו לוקה לימא בהא קמיפלגי דמ"ד לוקה קסבר איסור חל על איסור ומאן דאמר אינו לוקה קסבר אין איסור חל על איסור לא דכ"ע אין איסור חל על איסור האאכילה דכ"ע לא פליגי דלא לקי כי פליגי אבשול מ"ד" ללוקה חד איסורא הוא ומ"ד אינו לוקה להכי אפקה רחמנא לאכילה בלשון בישול כיון

כיון דסופינו להציא צמשמע גדי אף עגל וטלה כדאמרן לעיל ומדכתצ גדי לדרשה אחי חד לחלב ומתה לאשמועינן שיהא איסור חל על איסור ואיתרצו להו תרוייהו דהא מין גדי הן והי מינייהו מפקת וחד לשליל וחד למעוטי טמאה ולקמן נמי צשמעתינן אמרינן שאני הכא דרבי רחמנא גדי אלמנא איסור חל על איסור לשמואל הכא מגדי נפקא ליה מריצויא והא דפרריך לקמן וסבר שמואל איסור חל על איסור הא קשיא ליה דמדרכי שמואל חלב ומתה אלמנא איסור חל על איסור: דם ושליא לא צעיא קרא למעוטיניהו דהא לאו גדי ניניהו ומהיכא תיתי לאיסורא: **ומסו צו.** צאזכל תרומה צטומאת גופו כתיב דהא לעיל מיניה כתיב איש איש מזרע וגו': פרע לו צו'. אלמנא לא אחי איסור טומאת הגוף שהוא צמיתה צידי שמים וחיל לאיסור טומאת תרומה שאסורה ועומדת עליו צאיסור עשה כדמפרש ציצמות צפ' הערל (עג:): מצשעריך תאכלנו הטמא והטהור [דברים טו] דמשמע טמא וטהור אזכלין צקערה אחת צשר פסולי המוקדשין לאחר צדיוון דאין צהן איסור טומאה וכתיב תאכלנו לזה ולא לאחר כלומר צזה התרתי לטהור לאכול עם הטמא ואע"פ שאזכל צשר טמא שמותר לאכול פסולי המוקדשין צין צטומאת הגוף וצין צטומאת עזמן אצל בתרומה לא התרתי לך לאכול צטומאת עזמנה ולאו הצא מכלל עשה עשה. אצל אזכל תרומה צטומאת הגוף מפורש צו לא תעשה דכתיב [ויקרא כג] צקדשים לא יאכל וכתיב צתריה וצא השמש וטהר ואחר יאכל וגו' ומוקמינן ליה צתרומה ציצמות (דף עז:): ה"ג **צעלמא סבר שמואל איסור חל על איסור ושאני הכא דגלי רחמנא ומסו צו כי יחללוהו ואצע"א צעלמא קסבר אין איסור חל על איסור ושאני הכא דרבי רחמנא גדי.** ולשון ט) ששמעתי קשיא לי כיון דחד לגופיה הי רצי והי מייתר והא דרשיניהו: הא דרביה. רצי ז^ו אלעזר שאמר לעיל שמואל משמו וכל היכא דקתני משום פלוני לא שמע מפיו אלא מפי אחרים ז^ו שאמרו מפיו ושמואל לא ראה את רצי ז^ו אלעזר מימיו דר' ז^ו אלעזר צחורצן היה (גיטין דף טג.) מתלמידי רבן יוחנן צן וצאי ושמואל מדורות האחרונים היה צסוף שנותיו דרצי: **שלא הניקה.** לא ילדה מעולם ויש לה חלב כשהיא קרוצה לימי לידתה מי דייקנין אמו שהיתה אמו צכזר אז לא: **חד אמר לוקה.** קס"ד דלאכילה קאמר והס^ו התרו צו משום צשר צחלב: אין איסור חל על איסור. ולא נפיק מקרא דלגופיה וקרא יתירא לית לן לרצוי דאיכא למימר חד לרצוי שליל אחא דחד איסור הוא דאיכא וחד למעוטי שליא אחא דלא ס"ל פירשא הוא וצעי קרא למעוטי דאילו למעוטי דם וטמאה לא איצטרריך דכיון דאין איסור חל על איסור מהיכא תיתי לן דליחסרו דצעי למעוטיניהו: **כי פליגי אבשול.** שהרי החלב וכל שאר איסורין לא נאסרו צצשל אלא צשר צחלב הלכך גצי צשול אין כחן אלא איסור צשר צחלב:

כל הבשר פרק שמיני חולין

כאן. פירש לך הכתוב שגדי זה מעזים היה: הא. אם לא פירש יש צמשמע אף שאר צהמה מדאצטריך ציה לפרוש: **ויליף.** גזירה שוה מיניה מה גדי האמור כאן עזים אף גדי האמור צצשר וחלב עזים הוא: **חרי מיעוטי כתיבי.** ה"א דכתיב צכל חד מיעוטא הוא:

אמר שמואל. קרא יתירא כתיב לדרשה ודרשינן להו. ולקמן פריך תלתא קראי כתיבי ושמואל שיתא דריש: **לרצוס אם החלב.** שאם צשל קלצ צקלצ ואכלו עוצר משום חלב ומשום צשר צחלב: **אם המסה.** שאם צשל צשר נבלה צחלב ואכלו עוצר משום צשר צחלב ואף על גצ דצעלמא אין איסור חל על איסור וכאן הרי קדמו איסור חלב ואיסור נבלה לאיסור צשר צחלב אחא קרא ורציניהו: **להוציא אם הטמאה.** צשר צהמה טמאה צצשל אפילו צחלב צהמה טהורה: **ולא צחלב זכר.** שהיה לו חלב מועט מן הדדים כגון אם נשתנה והיו לו דדים: **ולא צחלב שחוטא.** דאמו צמשע הראויה להיות אם ולא משנשחטה: **צחלב אמו.** משמע שלא נאסר חלב אלא ממין שנאסר צשר וגדי הא איתרצאי ציה כל צהמה טהורה ולא טמאה הלכך חלב כגדי דהא אמו כתיב וקא ממעט חלב טמאה אפילו הבשר טהור:

איסור חל על איסור. אחי שמעתי דגרס ליה והכי פירושו איסור חל על איסור ולא אצטרריך קרא לא לחלב ולא למתה: **מחד קרא.** כלומר מההוא קרא דאתא לגופיה נפקי דאם צשל חלב אז צשר נבלה צחלב אף הם צמשמע. וקשיא לי הא דאמרינן לקמן צפירקין (דף קטג.) לר"ע משום דלית ליה איסור חל על איסור מייתרי ליה כוליהו תלתא גדי לדרשה ואמרינן חלב ומתה לא צריכי קרא והכא לשמואל נמי דלית ליה איסור חל על איסור אמרינן חלב ומתה מחד קרא נפקי ולא מייתרי כוליהו אלא חרי. ונראה צעיי דלא גרסינן להאי קסבר שמואל איסור חל על איסור אלא הכי גרסינן חלב ומתה מחד קרא נפקי כו' דכוליהו תלתא גדי מייתרי לדרשה דהוה ליה למיכתב לא תצשל צחלב אמו כל מי שיש לו חלב אם צהמה אלוהו תלתא גדי לדרשה אחי חד לחלב ומתה לאשמועינן שיהא איסור חל על איסור ואיתרצו להו תרוייהו דהא מין גדי הן והי מינייהו מפקת וחד לשליל וחד למעוטי טמאה ולקמן נמי צשמעתינן אמרינן שאני הכא דרבי רחמנא גדי אלמנא איסור חל על איסור לשמואל הכא מגדי נפקא ליה מריצויא והא דפרריך לקמן וסבר שמואל איסור חל על איסור הא קשיא ליה דמדרכי שמואל חלב ומתה אלמנא איסור חל על איסור: דם ושליא לא צעיא קרא למעוטיניהו דהא לאו גדי ניניהו ומהיכא תיתי לאיסורא: **ומסו צו.** צאזכל תרומה צטומאת גופו כתיב דהא לעיל מיניה כתיב איש איש מזרע וגו': פרע לו צו'. אלמנא לא אחי איסור טומאת הגוף שהוא צמיתה צידי שמים וחיל לאיסור טומאת תרומה שאסורה ועומדת עליו צאיסור עשה כדמפרש ציצמות צפ' הערל (עג:): מצשעריך תאכלנו הטמא והטהור [דברים טו] דמשמע טמא וטהור אזכלין צקערה אחת צשר פסולי המוקדשין לאחר צדיוון דאין צהן איסור טומאה וכתיב תאכלנו לזה ולא לאחר כלומר צזה התרתי לטהור לאכול עם הטמא ואע"פ שאזכל צשר טמא שמותר לאכול פסולי המוקדשין צין צטומאת הגוף וצין צטומאת עזמן אצל בתרומה לא התרתי לך לאכול צטומאת עזמנה ולאו הצא מכלל עשה עשה. אצל אזכל תרומה צטומאת הגוף מפורש צו לא תעשה דכתיב [ויקרא כג] צקדשים לא יאכל וכתיב צתריה וצא השמש וטהר ואחר יאכל וגו' ומוקמינן ליה צתרומה ציצמות (דף עז:): ה"ג **צעלמא סבר שמואל איסור חל על איסור ושאני הכא דגלי רחמנא ומסו צו כי יחללוהו ואצע"א צעלמא קסבר אין איסור חל על איסור ושאני הכא דרבי רחמנא גדי.** ולשון ט) ששמעתי קשיא לי כיון דחד לגופיה הי רצי והי מייתר והא דרשיניהו: הא דרביה. רצי ז^ו אלעזר שאמר לעיל שמואל משמו וכל היכא דקתני משום פלוני לא שמע מפיו אלא מפי אחרים ז^ו שאמרו מפיו ושמואל לא ראה את רצי ז^ו אלעזר מימיו דר' ז^ו אלעזר צחורצן היה (גיטין דף טג.) מתלמידי רבן יוחנן צן וצאי ושמואל מדורות האחרונים היה צסוף שנותיו דרצי: **שלא הניקה.** לא ילדה מעולם ויש לה חלב כשהיא קרוצה לימי לידתה מי דייקנין אמו שהיתה אמו צכזר אז לא: **חד אמר לוקה.** קס"ד דלאכילה קאמר והס^ו התרו צו משום צשר צחלב: אין איסור חל על איסור. ולא נפיק מקרא דלגופיה וקרא יתירא לית לן לרצוי דאיכא למימר חד לרצוי שליל אחא דחד איסור הוא דאיכא וחד למעוטי שליא אחא דלא ס"ל פירשא הוא וצעי קרא למעוטי דאילו למעוטי דם וטמאה לא איצטרריך דכיון דאין איסור חל על איסור מהיכא תיתי לן דליחסרו דצעי למעוטיניהו: **כי פליגי אבשול.** שהרי החלב וכל שאר איסורין לא נאסרו צצשל אלא צשר צחלב הלכך גצי צשול אין כחן אלא איסור צשר צחלב:

ומר

מסורת הש"ס

א) וקדושין כד. וש"נ,
ב) נסכר לקמן קטז,
ג) ונקמן קיד. קטו. ולעיל קא. יצמנת לז. קדושין עז:
סהדרינן פא. כריתות יד. יד: כג. מעילה טז,
ד) סהדרינן פג,
ה) ז"ל אציעור,
ו) ויצמות יג,
ז) נהא דלא יליף מנשר צחלב ע"י חוס' לעיל קא:
ח) ד"ה ת"ל שבת האל,
ט) ז"ל מרבא,
טו) צבי"א: ולשון,
י) ז"ל אציעור,
יא) צ"ח פה,
יג) ז"ל אס,
יד) נשי חוס' וימא ס,
ד"ה תרי ומש"ש צלדו,
ט ע"י שר"א,

תורה אור השלם

1. ואת ערת גדי העזים הליבשה על גדייו ועל חלקת צוארה:
בראשית כז טז
2. ושמרת את משמרתי ולא ישאו עקרו חטא ויתרו בו כי יחלקהו אני יי מקדשך:
ויקרא כב ט

גדיון הש"ס

נב' שאניו במיתה שנאמר. עי יצמות דף ז ע"א רש"י ד"ה תרומה טמאה ונגיטין דף גז ע"א ברש"י ד"ה דאכל מיניה וי"ע ועי' לעיל דף קא ע"א חוס' ד"ה צעמא ועי' פ"ח משנה ג' דפרה וצ"ש שם: רש"י ד"ה הא דרביה וכו' שאמרו וכו'. עי' צ"ח דף קיד ע"ב צרש"ס ד"ה משום ר"י:

מוסף רש"י

וכל שני בחובין הבאין באחד אין מלמדין. מכלא כתיב אחד ונגמור כולה מיניה (קדושין כד.) מדאזכר כתיבי לחדק ולא ילפא מחזריה שמע מינה דוקא הני קאמר (פסחים סה.).